

RENTY Z FUS

CHRONIONE RYZYKA

- ✓ Niezdolność do pracy (częściowa lub całkowita)
- ✓ Niezdolność do samodzielnej egzystencji
- ✓ Utrata żywiciela

ŚWIADCZENIA

- ✓ Renta z tytułu niezdolności do pracy (stała lub okresowa)
- ✓ Renta szkoleniowa
- ✓ Dodatek pielęgnacyjny
- ✓ Renta rodzinna
- ✓ Zasiłek pogrzebowy

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY

Istnieją dwa rodzaje niezdolności do pracy w ubezpieczeniu społecznym:

- niezdolność zasiłkowa (czasowa, przejściowa niezdolność do pracy) w ubezpieczeniu chorobowym
- niezdolność do pracy dla celów rentowych (bardziej trwały jej charakter)

WYPADEK PRZY PRACY LUB W DRODZE (art. 57b)

Za wypadek w drodze do pracy lub z pracy uważa się:

- ✓ (1) nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną,
- ✓ (2) które nastąpiło w drodze do lub z miejsca wykonywania zatrudnienia lub innej działalności stanowiącej tytuł ubezpieczenia rentowego, jeżeli
- ✓ (3) droga ta była najkrótsza i
- ✓ (4) nie została przerwana.

Jednakże uważa się, że wypadek nastąpił w drodze do pracy lub z pracy, mimo że droga została przerwana jeżeli przerwa była życiowo uzasadniona i jej czas nie przekraczał granic potrzeby, a także wówczas, gdy droga, nie będąc drogą najkrótszą, była dla ubezpieczonego, ze względów komunikacyjnych, najdogodniejsza.

WYPADEK PRZY PRACY (cd)

Za drogę do pracy lub z pracy uważa się oprócz drogi z domu do pracy lub z pracy do domu również drogę do miejsca lub z miejsca:

- 1) innego zatrudnienia lub innej działalności stanowiącej tytuł ubezpieczenia rentowego;
- 2) zwykłego wykonywania funkcji lub zadań zawodowych albo społecznych;
- 3) zwykłego spożywania posiłków;
- 4) odbywania nauki lub studiów.

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY

- ✓ Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej (**element ekonomiczny**) z powodu naruszenia sprawności organizmu (**element biologiczny**) i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.
- ✓ **Całkowicie niezdolną** do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy.
- ✓ **Częściowo niezdolną** do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY

Niezdolność do pracy może być okresowa (zasada) lub trwała (wyjątek) – art. 13 ust. 2-3:

- Niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, a na okres dłuższy - jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu. Ponadto jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY

Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;
- 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz
- 3) celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY - orzekanie

Oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia:

- 1) daty powstania niezdolności do pracy,
- 2) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,
- 3) związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- 4) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- 5) celowości przekwalifikowania zawodowego dokonuje lekarz orzecznik ZUS w formie orzeczenia.

Instancję wyższą nad lekarzem orzecznikiem ZUS stanowi komisja lekarska ZUS

NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY - orzekanie

Orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, **stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.**

NIEZDOLNOŚĆ DO SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI

W przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji. (art. 13 ust. 5 ustawy emerytalnej)

Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim **samoobsługę, poruszanie się i komunikację**. (art 4 ust 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

PRZESŁANKI NABYCIA RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

- 1) niezdolność do pracy
- 2) czas zajścia zdarzenia
- 3) staż
- 4) „gęstość” stażu

Art. 57 ustawy emerytalnej

PRZESŁANKI NABYCIA RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat
- ale....

PRZESŁANKI NABYCIA RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

... w tym przypadku okres ten powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Wymóg ten nie ma zastosowania do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy (art. 6) wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest on całkowicie niezdolny do pracy.

PRZESŁANKI NABYCIA RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego warunek posiadania wymaganego okresu uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia przed ukończeniem 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej oraz do dnia powstania niezdolności do pracy miał, bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy, okresy składkowe i nieskładkowe.

WYSOKOŚĆ RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Renta dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych;
- 3) 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych;
- 4) 4) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek emerytalny.

Renta dla osoby częściowo niezdolnej do pracy wynosi 75% renty dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy.

WYSOKOŚĆ RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

$$R = 24\% K_b + (1,3\% P_W * O_s) + (0,7\% P_W * O_n) + (0,7\% P_W * O_h)$$

K_b – kwota bazowa (art. 19)

P_W – podstawa wymiaru (art. 15)

O_s – liczba okresów składkowych (wyrażona w miesiącach/12)

O_n – liczba okresów nieskładkowych (wyrażona w miesiącach/12)

O_h – liczba okresów hipotetycznych (uzupełniających – wyrażona w miesiącach/12)

RENTA SZKOLENIOWA

Osobie spełniającej warunki określone w art. 57, w stosunku do której orzeczono celowość przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie, przysługuje renta szkoleniowa przez okres 6 miesięcy. Okres 6 miesięcy ulega wydłużeniu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego, nie dłużej niż o 30 miesięcy – na wniosek starosty. Okres ten może ulec skróceniu, jeżeli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu lub o tym, że osoba zainteresowana nie poddaje się przekwalifikowaniu zawodowemu.

Renta szkoleniowa wynosi 75 % podstawy wymiaru renty - szczególny preferencyjny sposób ustalania wysokości.

RENТА RODZINNA

Renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci

- (1) miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub
- (2) (2) spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń, przy czym przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Renta rodzinna ma zatem wtórny charakter w stosunku do uprawnienia, jakie przysługiwało lub mogło przysługiwać ubezpieczonemu. Jeżeli nie miał on ustalonego prawa lub nie spełniał warunków do nabycia renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, członkowie rodziny nie uzyskają renty rodzinnej.

RENТА RODZINNA

Do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny:

- 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
- 2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) małżonek (wdowa i wdowiec);
- 4) rodzice (również ojczym i macocha oraz osoby przysposabiające).

Dla każdej z tych grup w art. 68-71 przewidziane są dodatkowe warunki nabycia prawa do renty rodzinnej.

RENТА RODZINNA

Warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej przez wdowę (wdowca) jest, poza spełnieniem przesłanek określonych w art. 70 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, pozostawanie przez małżonków do dnia śmierci jednego z nich w stanie faktycznej wspólności małżeńskiej (art. 70 ust. 3 tej ustawy).

Ciężar dowodu niepozostawania w tej wspólności spoczywa na organie rentowym.

Wspólność małżeńska – brak definicji - to nie to samo co małżeńska wspólność majątkowa w rozumieniu Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

Małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych wyżej, miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

OKRESOWA RENTA RODZINNA

Okresowa renta rodzinna Wdowa niespełniająca warunków do renty rodzinnej określonych w ust. 1 lub 2 art. 70 i niemająca niezbędnych źródeł utrzymania ma prawo do okresowej renty rodzinnej:

- 1) przez okres jednego roku od chwili śmierci męża;
- 2) w okresie uczestniczenia w zorganizowanym szkoleniu mającym na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania pracy zarobkowej, nie dłużej jednak niż przez 2 lata od chwili śmierci męża.

RENDA RODZINNA

Rodzice mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) ubezpieczony (emeryt lub rencista) bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania;
- 2) spełniają odpowiednio warunki określone dla wdowy i wdowca w art. 70 ust. 1 i 2 oraz, co do wieku, również w art. 70 ust. 5.

Pojęcie przyczyniania się z art. 71 odnosi się do utrzymania rodziców. Przyczynianie się do utrzymania rodziców nie wynika ze zwiększenia dochodu rodziców, lecz z partycypowania w kosztach ich utrzymania, którego nie mogą sobie sami zapewnić.

RENDA RODZINNA

Renta rodzinna wynosi:

- 1) dla jednej osoby uprawnionej - 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
- 2) dla dwóch osób uprawnionych - 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
- 3) dla trzech lub więcej osób uprawnionych - 95% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

Za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, uważa się kwotę emerytury, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a, lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Renta rodzinna podlega podziałowi na równe części między uprawnionych.

DODATKI DO RENT I EMERYTUR

Dodatek pielęgnacyjny:

- przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4.
- Kwota: 208,17 zł miesięcznie
- osobie uprawnionej do emerytury lub renty przebywającej w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym dodatek pielęgnacyjny nie przysługuje, chyba że przebywa poza tą placówką przez okres dłuższy niż 2 tygodnie w miesiącu.

DODATKI DO RENT I EMERYTUR

Dodatek dla sieroty zupełnej:

- przysługuje osobom uprawnionym do renty rodzinnej, jeżeli są one sierotami zupełnymi
- Kwota: 391,26 zł miesięcznie

ZASIŁEK POGRZEBOWY

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- 1) ubezpieczonego;
- 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę;
- 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania;
- 4) członka rodziny ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę